

ORGANIZAȚII PROFESIONALE DE LA SFÎRȘITUL SECOLULUI AL XIX-LEA

- UNIREA LUCRĂTORILOR CONSTRUCTORI DIN ȚIRGOVIȘTE (1883)

CONSTANTIN MANOLESCU

Istoria clasei muncitoare din România demonstrează, preluând radicalismul elementelor orășenesti precum și marele potențial de revoltă al țărănimii, plenar manifestate în Revoluția de la 1848, reușește să se afirme pe scena istoriei înainte de încheierea procesului său de omogenizare.

Rapida maturizare politică a clasei muncitoare românești se datora și faptului că ea prelua spiritul de solidaritate al celor mai vechi detașamente ale ei : muncitorii tipografi. „Curierul românesc“¹ amintea de una din întâlnirile tradiționale ale tipografilor (1839), cu caracter de petrecere, dar și de discuții și confruntări. Autorul articolului (se pare I. H. Rădulescu) amintea de același obicei al dugherilor, zidarilor și tâmplarilor din țară de a se reuni periodic, cu această ocazie dându-se „în vileag pe ucenici și calfe“.

De la asociațiile de ajutor reciproc atestate în diverse regiuni ale României între anii 1846—1870 la prima organizație politică cu program a clasei muncitoare, „Cercul muncitorilor“ (1887), clasa muncitoare din România suferă un proces accelerat de maturizare.

Semnalăm în articolul de față existența la Țirgoviște, la 15 septembrie 1883 a unei prime organizații muncitorești, o asociație profesională numită „*Uniunea lucrătorilor constructori din Țirgoviște*“.

La rubrica „Sciri mărunte“ a ziarului „Dimbovița“², seria I, se publică programul asociației, subliniindu-se că această societate „*încă de ceva timp funcționează în Țirgoviște*“. Este desigur dificil de stabilit, în lipsa altor informații, dacă aceasta se referă la o perioadă de

¹ Curierul românesc, nr. 7, 17 ianuarie 1839.

² Dimbovița, Țirgoviște, an I, nr. 37 din 6 noiembrie 1883.

luni sau de ani, dar se atestă cert că în 1883 exista la Tîrgoviște o asociație profesională a muncitorilor constructori.

Printre obiectivele incluse în programul asociației la loc de frunte se află cel de mai jos : „*A stabili frăție și solidaritate între lucrătorii de construcții*“³ ceea ce evidențiază existența conștiinței de clasă.

Faptul că asociația face oferte de supralicitatie pentru darea în antrepriză a edificiului Școlii primare de băieți nr. 2 de pe Ulița Mare (Calea Domnească) cu un scăzământ de 50% sub prețul lăsat de antreprenorul Ghiță Steriu, demonstrează că asociația avea și un caracter cooperatist, de luptă pentru interesele economice ale muncitorilor constructori, organizarea de acest gen fiind o formă, evident limitată, de luptă împotriva exploatării. Primăria va da însă lucrarea în antrepriză tot antrenorului particular.

Asociația se interesa de creșterea cadrelor, de perfecționarea acestora, înscriindu-și în program : „*A forma maeștri în diferite ramuri din industria constructivă prin școli speciale și trimițind cu cheltuiala sa pe cit și cind mijloacele vor permite pe cel mai inteligenți dintre lucrătorii constructori ca să se perfecționeze în atelierile străine*“.⁴ Este evident faptul că muncitorimea se interesa de dezvoltarea industriei constructoare românești, ca un factor de importanță al procesului de progres social și economic al țării, se interesa de deschiderea unor școli profesionale, de sincronizarea, prin trimiterea în străinătate a unor lucrători, cu nivelul tehnicii europene a vremii.

Celelalte puncte introduse în program se referă la formele de intrajutorare a muncitorilor : „*A veni în ajutorul aceloră dintre societari care vor fi reduși la neputință de a munci printr-un accident provenit din exercitarea meseriei lor*“ ; „*a da ajutoare de inmormintare membrilor lipsiți de mijloace*“ a facilita „*împrumuturi prin garanție colectivă*“.⁵

În cererile pentru luarea în antrepriză a Școlii de băieți nr. 2 din Tîrgoviște am reușit să identificăm, printre semnatari, unii membri ai „*Uniunii lucrătorilor constructori din Tîrgoviște*“. Aceștia sînt : Gh. Stănescu, Nae Dudea, Nicolae Ioan, Jorj Her/man/. Ca președinte îl întîlnim pe arhitectul N. Bruneanu.⁶

De asemenea, în aceste documente apare imprimată cu tuș verde și ștampila societății cu inscripția „*Societatea constructorilor din Tîrgoviște*“, avînd ca simbol un echer și un compas.⁷

Această pagină a mișcării muncitorești din Tîrgoviste demonstrează linia de certă continuitate a unor bogate tradiții, în marele proces de dezvoltare socială a României.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem.

⁵ Ibidem.

⁶ Arh. St. jud. Dimbovița, fond Primăria Tîrgoviște, dos. nr. 11/1883, f. 64.

⁷ Idem, f. 70.